

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення сталості податкового законодавства на період воєнного стану в Україні”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту.

Прийняття Закону № 4015-ІХ призвело до безпрецедентного та непередбачуваного підвищення податкового навантаження, зокрема через різке зростання військового збору та введення фіксованих авансових внесків для АЗС, що в умовах війни дестабілізує економіку і загрожує існуванню малого бізнесу. Ситуацію погіршує необґрунтований тиск контролюючих органів на підприємців. Даний законопроект спрямований на скасування цих деструктивних змін, відновлення справедливості в оподаткуванні та законодавче закріплення гарантій захисту платників через інститути презумпції невинуватості й мораторію на підвищення податків.

Закон № 4015-ІХ був прийнятий з метою збалансування бюджетних надходжень у складних умовах воєнного стану. Однак натомість численні фахові оцінки й відгуки бізнес-спільноти вказують на низку негативних економічних ефектів: підвищене податкове навантаження, більші витрати для підприємств, можливе зменшення споживчого попиту та зростання тіньового бізнесу. Виклики також пов'язані з адаптацією до нових правил і адміністративної звітності, що може уповільнювати розвиток економіки в короткостроковій перспективі. Зокрема дані зміни сприяють закриттю мікро-, малих та середніх підприємств, особливо в умовах війни та невизначеності.

2. Мета законопроекту.

Метою законопроекту є забезпечення сталості податкового законодавства та підтримка економіки у воєнний час. Це досягається шляхом скасування норм щодо збільшеного військового збору та авансових внесків для роздрібної торгівлі пальним, запровадженням мораторію на підвищення податків до кінця воєнного стану, а також посиленням захисту прав платників через механізм презумпції невинуватості.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту.

Законопроект містить спрямований на забезпечення сталого функціонування української економіки під час війни та повоєнного відновлення через:

1) закріплення презумпції невинуватості платника податків у податковому законодавстві, а також встановлення додаткових запобіжників проти перешкоджання господарській діяльності суб'єкта господарювання контролюючими органами під час перевірки, зокрема шляхом:

- впровадження окремої норми про презумпцію невинуватості платника податків як загального положення Глави 11 "Відповідальність" Податкового кодексу України;
- впровадження окремої норми у статті 80 "Порядок проведення фактичної перевірки" Податкового кодексу України, відповідно до якої контролюючі органи можуть перешкоджати господарським операціям лише у випадках прямо передбачених Податковим кодексом України та зобов'язані не допускати необґрунтованого перешкоджання господарській діяльності.
- закріплення необґрунтованого та непропорційного цілям перевірки перешкоджання господарській діяльності платника податків посадовими особами контролюючого органу під час проведення фактичної перевірки як податкового правопорушення контролюючого органу;
- запровадження автоматична реєстрації податкової накладної, якщо протягом 30-ти днів після її неприйняття не прийнято рішення про наявність податкового правопорушення.
- закріплення презумпції невинуватості та принципу неперешкоджання господарській діяльності як прав платника податків відповідно до статті 17 Податкового кодексу України;

2) скасування історичного збільшення податків та податкового тягара на платників податків, введеного Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4015-ІХ, зокрема:

- скасування авансових внесків з податку на прибуток підприємств для платників податку, які здійснюють роздрібну торгівлю пальним;
- виключення норми про невключення до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку за 2024 та 2025 податкові (звітні) роки у вигляді державної грошової допомоги (кешбеку), отриманий у рамках реалізації експериментального проекту щодо надання державної грошової допомоги покупцям товарів та послуг українського виробництва у рамках Всеукраїнської економічної платформи "Зроблено в Україні", затвердженого Кабінетом Міністрів України;
- відновити попередні положення щодо ставки та переліку платників військового збору;

3) на період воєнного стану закріплення мораторію на зміну податків. Так, проект установлює протягом дії воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в

Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, протягом року з дня його завершення чи скасування мораторій на зміну елементів (частина 7.1 статті 7 цього Кодексу) податків та зборів, визначених цим Кодексом.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правовими актами у цій сфері правового регулювання є Податковий кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребуватиме видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту дозволить стабілізувати економічну ситуацію та відновити довіру бізнесу до держави завдяки поверненню передбачуваної податкової політики. Скасування фіксованих авансових внесків та підвищеного військового збору захистить малий бізнес від банкрутства, зменшить адміністративний тиск на підприємців та збереже купівельну спроможність громадян, а впровадження презумпції невинуватості платника податків мінімізує корупційні ризики та можливості для зловживань під час перевірок.

Народні депутати України

